

Zdobycie Elbląga przez Armię Radziecką w lutym 1945 roku

Walki o miasto w 1945 roku

W niemieckim planie obrony przed nacierającą Armią Czerwoną Elbląg zajmował bardzo ważną pozycję. Miasto było dużym ośrodkiem przemysłowym i węzłem komunikacyjnym, jego położenie pomiędzy jeziorem Drużno i Zalewem Wiślanym ułatwiało przygotowania do obrony.

Pierwsze oddziały wojsk radzieckich zbliżyły się do Elbląga 23 stycznia 1945r. Batalion czołgów pod dowództwem **Gienadija Diaczenki** podszedł szosą z kierunku Pasłęka, śmiałym rajdem przebił się przez śródmieście i zajął pozycję w okolicach Rubna. Wkrótce pod miasto podciągnęły główne siły radzieckie i otoczyły je z trzech stron. Jedyna droga ucieczki wiodła przez zamarznięty Zalew. Wkrótce zaczęły się ciężkie walki o Elbląg. Militarne zmagania zakończyły się dopiero 10 lutego. Likwidowanie hitlerowskich niedobitków trwało jeszcze dwa dni. Stąd też w pierwszych latach po wojnie rocznicę zdobycia miasta obchodzono 12 lutego. Ciekawym dokumentem świadczącym o tym jest zachowana do naszych czasów nazwa jednej z głównych ulic miasta.

Zniszczenia wojenne

Do końca stycznia 1945r. Elbląg był miastem niemal nie tkniętym przez wojnę. Armia Radziecka w styczniu i lutym obróciła je w morze gruzów. Zabytkowa zabudowa Starego Miasta została zniszczona niemal doszczętnie, podobny los spotkał całe śródmieście. Niewielkiego uszczerbku doznały dzielnice peryferyjne, w stosunkowo dobrym stanie zachowały się elbląskie zakłady przemysłowe.

Rządy sowieckie, grabież majątku

W pierwszych miesiącach 1945 r. jedyną władzę w mieście stanowiło radzieckie dowództwo wojskowe, tzw. komendantura. W ciągu kilku powojennych miesięcy doszło do demontażu i wywózki w głąb

Związku Radzieckiego maszyn i wyposażenia elbląskich fabryk. Były to działania niezgodne z ustaleniami mocarstw oraz umowami dwustronnymi. Na ich mocy majątek na tzw. Ziemiach Odzyskanych miał pozostać do dyspozycji nowych gospodarzy. Spowodowane wywozem majątku przemysłowego straty były o wiele wyższe od strat spowodowanych działaniami wojennymi.

Takie postępowanie radzieckich władz wojskowych nie dotyczyło tylko Elbląga, ustalono, że 50% zniszczonych obiektów jest dziełem Armii Czerwonej, która spaliła je po działaniach wojennych. Wszystkie budynki zostały ogołoczone przez nich z mebli i innych urządzeń mieszkaniowych.

Kpt. Gienadij Diaczenka

Opis do zdjęć: Zdjęcie 1 – Dowództwo Armii Czerwonej wizytuje ruiny Placu Wilhelma (dzisiejszy Plac Słowiański)

Zdjęcie 2 – Zbombardowany i zniszczony budynek ratusza nowomiejskiego. W tym miejscu mieści się dziś Hotel Gromada.

Zdjęcie 3 – Ruiny i zgliszcza budynków przy dzisiejszym Placu Słowiańskim.

Zdjęcie 4 – Ludność niemiecka Elbląga, tuż po przerwaniu działań wojennych w mieście.